

Sammanställning av svaren från samrådet om grönboken ”Med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU”

Framlagd av EU-kommissionen

1. Resultat av samrådet och den debatt som grönboken gav upphov till

Nästan 1 700 synpunkter kom in under samrådet. Över 350 av dessa lämnades av EU-ländernas regeringar, de nationella parlamenten, näringslivsorganisationer och fackliga organisationer, det civila samhället och företrädare för pensionssektorn. Grönboken fick ett positivt mottagande både i rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor och i rådet för ekonomiska och finansiella frågor. Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén överlämnade sina bidrag i februari 2011.

De viktigaste intressenterna gav många, välformulerade synpunkter på ramarna för EU-samarbetet på pensionsområdet och på pensionsfrågor i allmänhet. Synpunkterna kommer att användas som underlag när olika politiska handlingsalternativ övervägs.

EU-kommissionärerna Lázsló Andor, Michel Barnier och Olli Rehn eller personal från de generaldirektorat de ansvarar för har deltagit i ett hundratal möten med berörda parter över hela EU. Samrådet väckte intresse i samtliga EU-länder. Samrådet har också bidragit till att de nationella diskussionerna i EU-länderna förts i ljuset av ett jämförande europeiskt perspektiv.

Majoriteten av **EU-länderna** vill att man satsar på att förbättra eller fördjupa den befintliga ramen för samarbetet i pensionsfrågor i EU snarare än på att utvidga den. Samtidigt ställer sig de flesta av länderna positiva till förstärkt samordning av den ekonomiska politiken.

Det ansvariga utskottet i **Europaparlamentet**, utskottet för sysselsättning och sociala frågor, fick in synpunkter från utskotten för ekonomi och valutafrågor, inre marknaden och konsumentskydd samt för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män. Deras olika hållningar kommer till uttryck i den resolution som sedan med brett stöd antogs av Europaparlamentet. Den helhetssyn som kommissionen presenterar i grönboken vinner gehör i Europaparlamentet, som efterlyser samordnade åtgärder för att lösa de sammanlänkade frågor som rör tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem.

Den nationella utvecklingen på pensionsområdet, till exempel de omfattande pensionsreformerna i Grekland och Frankrike, har utan tvekan satt fart på diskussionerna om grönboken. Företeelser i vissa centraleuropeiska EU-länder har visat hur viktigt det är att reformer av pensionssystemen behandlas i **stabilitets- och tillväxtpakten**.

När det gäller **samordning av politiken** har samrådet överskuggats av statsskuldskrisen och händelserna i samband med den. Förslagen om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken och hänvisningarna i den årlig tillväxtöversikten till åtgärder som bör vidtas för att modernisera pensionssystemen kommer att leda till att EU:s ram för samarbete på pensionsområdet ändras betydligt. Europeiska rådet förväntas driva på denna utveckling ytterligare.

Synpunkter på EU:s ram för samarbete på pensionsområdet och på pensionsåldern

[Fråga 1–2] Reaktionen på grönboken ger vid handen att man genom att **förbättra den befintliga ramen för EU-samarbete på pensionsområdet** skulle kunna bidra till att säkerställa långsiktigt hållbara statsfinanser. Vissa aktörer anser att EU kunde bidra med harmoniserade pensionsindikatorer, som skulle göra det möjligt att föra en välunderbyggd och uppriktig diskussion om relevanta pensionsfrågor och om gemensamma problem på EU-nivå. Många framhåller att eventuella nya åtgärder bör vidtas inom den befintliga ramen, som på det stora hela anses vara lämplig. Den öppna samordningsmetoden på det sociala området är ett bra verktyg och kan användas för att stödja EU-ländernas insatser för att skapa ett system som tryggar tillräckliga pensioner.

[Fråga 3–4] Den allmänna åsikten är att **den faktiska pensionsåldern** måste höjas. Vissa deltagare i samrådet anser att det politiska beslutet om pensionsåldern bör fattas nationellt i samråd med arbetsmarknadens parter, medan andra föreslår att pensionsåldern bör stiga i enlighet med medellivslängden. Några vill att man tar hänsyn till medellivslängden (eller de förväntade friska levnadsåren) inom olika yrken. Europaparlamentet rekommenderar att man i första hand ser till att arbetstagarna förvärvsarbetar ända till pensionsåldern. Flera aktörer understryker att pensionsreformer bör åtföljas av aktiva arbetsmarknadsåtgärder, möjligheter till livslångt lärande, effektiva system för sociala trygghet och hälso- och sjukvård samt förbättrade arbetsförhållanden. Många paralleller dras till olika delar av Europa 2020-strategin, bland annat behovet av ett ökat arbetskraftsdeltagande och pensionspolitikens inverkan på andelen fattiga. Europaparlamentet föreslår att de övergripande målen i grönboken inkluderas i Europa 2020-strategin.

[Fråga 14] Deltagarna i samrådet konstaterade att EU är mycket viktig som **samordnare av pensionspolitiken** och kan underlätta övervakning, samordning och ömsesidigt lärande mellan EU-länderna. Den befintliga ramen, dvs. den öppna samordningsmetoden, pensionsforumet och, på ett mer allmänt plan, stabilitets- och tillväxtpakten och Europa 2020-strategin, anses i stort sett vara tillfredsställande. Men denna ram kunde gott förstärkas, till exempel genom ett närmare samarbete mellan kommittén för ekonomisk politik och kommittén för socialt skydd. Enligt Europaparlamentet skulle det vara bra om det fanns en europeisk pensionsplattform där EU-institutionerna och olika intressegrupper är företrädare. För att undvika överlappningar bör det pensionsforum som redan finns beaktas.

Synpunkter på frågor som gäller EU-lagstiftningen

[Fråga 5] De flesta av deltagarna i samrådet var för en översyn av direktivet om tjänstepensionsinstitut, så att man kan klargöra vilka regler som gäller för gränsöverskridande verksamhet. De gav också förslag till hur detta kunde göras.

[Fråga 6–7] Det råder allmän enighet om att man bör undanröja hindren för rörlighet på grund av pensionsbestämmelser, men åsikterna om vad detta skulle innebära i praktiken går isär. De flesta av de deltagare som tog upp samordning av de sociala trygghetssystemen i enlighet med förordning (EG) nr 883/2004 ansåg att systemet fungerade väl och att förordningen inte behövde ändras och dess räckvidd inte utvidgas.

Nästan alla som tog upp möjligheten att **överföra kompletterande tjänstepensionsrättigheter** ställde sig positiva till ett initiativ på EU-nivå. Den typ av samordning som sker enligt förordning (EG) nr 883/2004 ansågs inte vara lämplig i fråga om

kompletterande tjänstepensionsrättigheter och de flesta var starkt av den åsikten att frågan om rätten att flytta pensionsrättigheter inte skulle tas upp till ny behandling.

EU:s linje under de senaste åren att arbeta för intjänande och bibehållande av pensionsrättigheter fick ett omfattande stöd, även om det finns vissa som är starkt emot. Tanken om en upplysningstjänst välkomnades allmänt, men de flesta ansåg att denna tjänst skulle vara nationell, åtminstone till en början.

[Fråga 8] När det gäller **fonderade pensionssystem och pensionsprodukter** ville arbetstagare, pensionstagare och försäkringsföretag ha en översyn av EU-lagstiftningen för att skapa enhetlig reglering och tillsyn. Arbetsgivare och pensionsfonder var inte lika öppna för fler EU-initiativ.

[Fråga 9] När det gäller olika sätt att åstadkomma bättre **balans mellan risker, trygghet och kostnader** ansågs det att EU bör undvika bindande reglering och i stället uppmuntra relevant nationell lagstiftning eller införa en (icke-bindande) rekommendation.

[Fråga 10] Frågan om **solvensreglerna för pensionsfonderna** diskuterades främst av arbetsgivarorganisationer, pensionsfonder och tjänsteleverantörer, medan synpunkterna från medlemmar och förmånstagare var få. De flesta av deltagarna i samrådet stödde riskbaserad tillsyn och föreslog att man skulle se mer till innehållet än till formen. Det är viktigt att man fokuserar på hurdana pensionsåtagandena är och hur länge de är giltiga, och att man beaktar de andra mekanismer som pensionsfonderna förfogar över för att minska riskerna. Europaparlamentet anser att i) finansmarknaderna kan fungera effektivt endast om det finns förtroende och tillit, vilket kräver solida tillsynsregler för finansinstitut (även tjänstepensionsinstitut) och att (ii) de kvalitativa delarna i Solvens II fungerar bra som utgångspunkt när det gäller att förbättra tillsynen av tjänstepensionsinstitut.

[Fråga 11] Deltagarna i samrådet är eniga om att det behövs **skydd i händelse av att det uppdragsgivande företaget för pensionsplanen blir insolvent**, men det är bara Europaparlamentet och en minoritet av deltagarna i samrådet som vill ha ytterligare EU-lagstiftning. Majoriteten anser att skyddet åstadkoms bäst på nationell nivå. Innan man börjar planera ändringar i det nuvarande EU-regelverket bör man analysera hur de gällande bestämmelserna har genomförts och hur effektiva nationella bestämmelser är.

[Fråga 12] I fråga om **minimikraven för den information som ska lämnas om pensionsprodukter** underströk deltagarna i samrådet, bland dem Europaparlamentet, att den information som ges måste vara tydlig och jämförbar, och de flesta var av den åsikten att ett samarbete på EU-nivå potentiellt kan ge ett mervärde.

[Fråga 13] Att det finns bra **standardval** vid försäkringsanslutning och investeringsval ansågs viktigt, men få tyckte att det behövdes ett gemensamt tillvägagångssätt i EU eller var säkra på att detta överhuvudtaget var praktiskt möjligt.

2. Kommande steg

En **vitbok om pensioner** kommer att offentliggöras under det tredje kvartalet 2011, och direktivet om tjänstepensionsinstitut kommer att ses över under det sista kvartalet. I vitboken kommer man att fastställa vilka åtgärder som i första hand bör vidtas, med ledning av de

synpunkter som lagts fram i samrådet och den helhetssyn som kommer till uttryck i grönboken.

I den **årliga tillväxtöversikten** ger kommissionen tydlig vägledning för hur EU-ländernas pensionsreformer bör utvecklas: pensionsåldern bör höjas och kopplas till medellivslängdens ökning, andelen arbetstagare som går i förtida pension bör minskas och incitamenten att anställa äldre arbetstagare bör utökas, privat kompletterande sparande som ökar pensionsinkomsterna bör uppmuntras och pensionsutgifterna inverkan på de offentliga finansernas hållbarhet och tillräcklighet på lång sikt bör noga övervägas.

I de bilaterala kontakterna med EU-länderna om deras **nationella reformprogram** kommer kommissionen att följa upp rekommendationerna i den årliga tillväxtöversikten på ett sätt som är lämpligt för varje enskilt land. Såsom förespråkas i grönboken är kommissionens mål att nå en balans mellan tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem.

Underlag för diskussion:

Hur kan rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) stödja arbetet med att fördjupa och komplettera ramarna för samarbetet kring pensionsfrågor i EU och i linje med målen i Europa 2020 hjälpa medlemsländerna att höja den faktiska pensionsåldern så att deras pensionssystem kan bli både tillräckliga och långsiktigt bärkraftiga?